
ელენე გოგიაშვილი
ფილოლოგიის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კონკიას ზღაპრის ეკრანიზაციები ამერიკულ კინემატოგრაფიაში

კონკია, ხალხური ჯადოსნური ზღაპარი, რომელიც გავრცელებულია მთელ მსოფლიოში და საერთაშორისო სიუჟეტურ კატალოგში “The Types of International Folktales” აღნუსხულია როგორც ზღაპრის ტიპი ATU510, ის საზღაპრო სიუჟეტია, რომელიც ყველაზე ხშირად არის ეკრანიზებული ფილმებსა და სატელევიზიო სერიალებში. არსებობს არა მარტო ზღაპრის ეკრანიზაციები, არამედ ვარიაციები კონკიას თემაზე და ძირითადი მოტივების მრავალფეროვანი ინტერპრეტაცია სხვადასხვა ჟანრის ფილმებში: რომანტიკული კომედია, დრამა, საშინელებათა ფილმი, ფსიქოლოგიური დრამა, სათავგადასავლო და სხვ.

„კონკიას“ ეკრანიზაციები კინემატოგრაფიის ისტორიის საწყის ეტაპთან არის დაკავშირებული. პირველი ეკრანიზაციაა ფრანგი რეჟისორის ჟორჟ მელიეს “კონკია” (Cendrillon) 1899 წელს, პირველი ანიმაცია კი გერმანელი რეჟისორი ქალის ლოტე რაინიგერის “კონკია” (Aschenputtel), 1922.

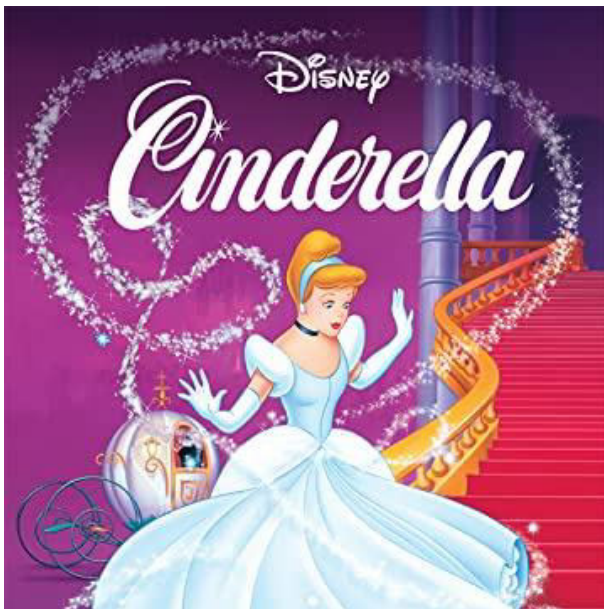
„კონკიას“ თემის ამერიკული ადაპტაციები კინემატოგრაფიაში 1914 წლიდან იწყება ჯეიმს კირკუდის ფილმით „კონკია“ (Cinderella). 1925 წელს გამოვიდა ჰერბერტ ბრენონის „კონკიას კოცნა“. 1926 წელს კონკიას ამბავი თანამედროვე ეპოქაში გადაიტანა ალფრედ ე. გრინმა. მისი ფილმის სახელწოდება „Ella Cinders“ სიტყვათა თამაშია, რომელშიც შებრუნებით Cinderella იკითხება.

1939 წელს კვლავ კონკიას თანამედროვე ვერსია გამოვიდა ეკრანებზე: ჰოლივუდის მიუზიკლი „პირველი სიყვარული“ დინა დურბინის მონაწილეობით. ფილმის მთავარი გმირია ობოლი გოგონა კონი, რომელიც სკოლა-ინტერნატის დამთავრების შემდეგ თავის მდიდარ ნათესავებთან გაგზავნეს. ჭირვეული ბიძაშვილი გოგო, რომელსაც არ უნდა კონის საზოგადოებაში გამოჩენა, ხელს უშლის მას, წავიდეს წვეულებაზე. ბიძის დახმარებით კონი მაინც წავა მეჯლისზე და გაიცნობს თავისი ბიძაშვილის შეყვარებულს, რომელსაც კონი შეუყვარდება.

სამეცნიერო ლიტერატურაში კონკიას ზღაპრის ინტერპრეტაციებად მიჩნეულია ჰოლივუდის თითქმის ყველა ფილმი ოდრი ჰეპბერნის მონაწილეობით. ამ ფილმებით ოდრი ჰეპბერნმა კინემატოგრაფიული კონკიას მოდელი შექმნა, რამაც მისი კულტურული სტატუსი განსაზღვრა დასავლურ სამყაროში და კინოს ისტორიაში.

კონკიას ზღაპრის თანამედროვე ვერსიებში წამყვანი თემა ქალთა შორის კონფლიქტი, განსხვავებულ სოციალურ ფენებს შორის კონტრასტი და ამ ფონზე განვითარებული სიყვარულის ისტორიაა. ასევეა დისნეის ანიმაციურ ფილმში „კონკია“ (1950).

კონკიას თემის წარმატებას კინოში იგივე მიზეზი აქვს, რაც ფოლკლორსა და ლიტერატურაში ანტიკური დროიდან მოყოლებული დღევანდლამდე. კონკიას მთავარი თემა: კონფლიქტი უფროსი ასაკის ქალსა და ახალგაზრდა ქალს შორის დაფიქსირებულია აპულეუსის თხზულებაში „მეტამორფოზები ანუ ოქროს ვირი“ (აპულეუსი 1963). კონკიას მოტივი ლიტერატურასა და ხელოვნებაში არაერთგზის არის ინტერპრეტირებული, მათ შორის, შარლოტა ბრონტეს „ჯეინ ეარშიც“.

კონკიას ზღაპარი რომანტიკული ისტორიაა, რომელიც ხოტბას ასხამს სიყვარულს და მთავრდება ქორწინებით, როგორც „ჰეპი ენდის“ ხორცშესხმული გამოხატულებით. კონკიას ამბავში მოთხრობილია სიღარიბიდან და მარტოობიდან თავის დაღწევა, რაც უამრავი სიუჟეტის მოფიქრების შესაძლებლობას იძლევა. კონკიას თემის ადაპტაციებია ფილმებში: მზიური ველის სერენადა (Sun Valley Serenade, 1941) და მუსიკის ჰანგები (The Sound of Music, 1965).

გარი მარშალის ფილმი „მშვენიერი ქალი“ (Pretty Woman), 1990, რომელიც ევროპულ ხალხურ ზღაპარ “კონკიასა” და ბერნარდ შოუს პიესა “პიგმალიონის” სიუჟეტთა სინთეზია.

ჰოლივუდის ფილმების მნიშვნელოვანი მახასიათებელია ემანსიპირებული ადამიანის სახე. ემანსიპირებული ქალი, რომელიც პირისპირ ბრძოლაში უფლისწულის გამოჩენამდე ამარცხებს მტერს - არის კონკია ფილმში “Ever After”, 1998 (რეჟისორი ენდი ტენანტი, მთავარ როლში დრიუ ბერიმორი). გარდა მტკიცე ხასიათისა, კონკიას ფიზიკური აღნაგობაც ძლიერი აქვს და საკუთარი უფლებებისთვის ბოლომდე იბრძვის.

კარიერაში წარმატებული ქალის მოდელი მაიკ ნიკოლსის ფილმში “საქმიანი ქალი” (Working Girl, 1988) კვლავ კონკიას თემის ვარიაციაა.

რეჟისორი ვეინ ვანგი ფილმში “მოახლე მანჰეტენიდან” (2002) კონკიას თემას თანამედროვეობის აქტუალური პრობლემების შესაბამისად ამუშავებს. სოციალური წრეების დაპირისპირების გარდა ფილმი აქცენტს აკეთებს რასობრივი დისკრიმინაციის საკითხზეც. მთავარი გმირები არიან ლათინო-ამერიკელი დამლაგებელი ქალი (ჯენიფერ ლოპესი) და ანგლო-საქსური წარმოშობის კონგრესმენი (რალფ ფაიანსი).

ამერიკული ღირებულებები - თავისუფლება, ადამიანის უფლებათა დაცვა, ლიბერალიზმი, დემოკრატია, კეთილსინდისიერად შრომა, კონკურენცია და წარმატება - ყველაზე ხშირად გამოყენებული იდეოლოგიური კონცეპტებია ამერიკულ კულტურაში. განსაკუთრებით თვალსაჩინოდ ეს ჰოლივუდის პროდუქციაში ჩანს. ფილმების უმრავლესობის ბედნიერი დასასრული ნაწილობრივ „ამერიკული ოცნების“ პრინციპებიდან მომდინარეობს, ნაწილობრივ კი ხალხური თხრობის ტრადიციებიდან. ნებისმიერი სიუჟეტი, რომელიც პრობლემის გადაჭრაზე და წარმატების მიღწევაზეა აგებული, ზღაპრის ტრადიციულ სქემას ეყრდნობა.

ფილმოგრაფია

1. კონკიას ისტორია (Ever After: A Cinderella Story), 1998, ამერიკული რომანტიკული დრამა, 2 სთ 01 წთ. რეჟისორი ენდი ტენანტი, როლებში: დრიუ ბერიმორი, დაგრი სკოტი.
2. ლამაზი ქალი (Pretty Woman), 1990, ამერიკული რომანტიკული კომედია, 2 სთ 05 წთ. რეჟისორი გარი მარშალი, როლებში: ჯულია რობერტსი, რიჩარდ გირი.

-
3. მზიური ველის სერენადა (Sun Valley Serenade), 1941, ამერიკული რომანტიკული კომედია, 1 სთ 26 წთ, მიუზიკლი, რეჟისორი ჰ. ბრიუს ჰამბერსტონი, როლებში: სონია ჰენი, ჯონ პეინი, გლენ მილერი.
 4. მოახლე მანჰეტენიდან (Maid in Manhattan), 2002, ამერიკული რომანტიკული კომედია, 1 სთ 45 წთ. რეჟისორი ვენ ვანგი, როლებში: ჯენიფერ ლოპესი, რალფ ფაიენსი.
 5. მუსიკის ჰანგები (The Sound of Music), 1965, ამერიკული რომანტიკული დრამა, მიუზიკლი, 2 სთ 54 წთ. რეჟისორი რობერტ ვაიზი, როლებში: ჯული ენდრიუსი, ქრისტოფერ პლამერი.
 6. საბრინა (Sabrina), 1954, ამერიკული კინოკომედია, 1 სთ 53 წთ. რეჟისორი ბილი უაილდერი, როლებში: ოდრი ჰეპბერნი, ჰემფრი ბოგარტი.
 7. საბრინა (Sabrina), 1995, ამერიკული რომანტიკული კომედია, 2 სთ 07 წთ. რეჟისორი სიდნი პოლაკი, როლებში: ჯულია ორმონდი, ჰარისონ ფორდი.
 8. საქმიანი ქალი (Working Girl), 1988, ამერიკული რომანტიკული კომედია, 1 სთ 56 წთ. რეჟისორი მაიკ ნიკოლსი, როლებში: მელანი გრიფიტი, ჰარისონ ფორდი, სიგურნი უივერი.

Elene Gogishvili

PhD in Philology, Associate professor

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

The Film Versions of the Cinderella Tale in American Cinema

Summary

Best known in the canonical versions by Charles Perrault and the Brothers Grimm, Cinderella is the widely distributed tale type classified as ATU 510A in the The Types of International Folktales. The Tale of Cinderella is said to be the story that has most often been made into films and TV series. There are not only film adaptations but also interpretations on

the theme of Cinderella in many genres: romantic comedy, drama, horror film, psychological drama, adventures etc.

From the beginnings of film history it is possible to find silent adaptations of the Cinderella story in black and white. This paper gives an account of some American film adaptations of the Cinderella story.

The silent version of Cinderella, directed by the American film director James Kirkwood, appeared in 1914. "A Kiss of Cinderella", by Herbert Brenon, came out in 1925. In 1926 Alfred E. Green offered his own rendition of the Cinderella story in "Ella Cinders". In 1939 appeared an American musical film "First Love" by Henry Koster, starring Deanna Durbin. The film is about an orphan who is sent to live with her wealthy aunt and uncle after graduating from boarding school. Her life is made difficult by her snobby cousin who arranges that she stay home while the rest of the family attends a major social ball. With the help of her uncle, she makes it to the ball, where she meets and falls in love with her cousin's boyfriend.

In the film criticism, almost all films with Audrey Hepburn are hold as Cinderella stories. Hepburn's glamorous makeover in films such as these have made her the model for the cinematic Cinderella, a role to which she might partly owe her status as a cultural icon in the Western world.

The paper deals with films such as *The Sound of Music* (1965), *Sabrina* (1955); *Pretty Woman* (1990); *Ever After: A Cinderella Story* (1998); *Maid in Manhattan* (2002) etc